

ДІЯЛЬНІСТЬ ФІРМИ «ЛЕОН ІДЗІКОВСЬКИЙ» (КНИГОТОРГІВЛЯ, КНИГО- ТА НОТОВИДАННЯ, ПРИВАТНА ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА)

Висвітлено різні напрями діяльності фірми «Леон Ідзіковський», зокрема книговидавничий, книготорговельний, видання нотної продукції, бібліотечна справа тощо. Проаналізовано репертуар видавництва, що змінювався і пристосовувався відповідно до потреб суспільства та політики царської влади. Здійснено спробу визначити роль фірми «Леон Ідзіковський» у культурному житті суспільства.

Ключові слова: фірма «Леон Ідзіковський», видавнича діяльність, репертуар видавництва, книжкова торгівля, польська книгарня, приватна публічна бібліотека.

У кінці XIX – на початку XX ст. на території України проживала численна польська громада. За даними Російського Імператорського Географічного Товариства [1, с. 180], у 1864–1865 рр. демографічна ситуація стосовно поляків в Україні виглядала так:

<i>Губернії</i>	<i>Кількість поляків</i>
Волинська	134000
Катеринославська	2000
Київська	89000
Подільська	234000
Полтавська	1700–1050
Таврійська	1700–1050
Харківська	1700–1050
Херсонська	5000
Чернігівська	2000

В історії культурного розвитку цієї громади значну роль відігравали польські книгарні, при яких часто відкривалися бібліотеки, читальні, а згодом і видавництва.

Найавторитетнішим у Києві вважався Книжково-музичний склад Леона Ідзіковського. Заснований формально 28 грудня 1858 р., він розпочав

офіційну діяльність на початку наступного року. До моменту націоналізації компанії більшовиками в 1919 р. вона відігравала важливу роль не тільки на видавничому ринку, – фірма була одним із найпотужніших культурних центрів, що охоплював широкий спектр культурно-освітніх послуг.

Торгову фірму, а незабаром і видавництво, в Києві заснував Леон Вікентійович Ідзіковський (1827–1865). Після його смерті фірму «Л. Ідзіковський» очолила його вдова Герсилія Гнатівна Ідзіковська (уродж. Бухаревич; 1832–1917). Назва фірми не змінилася: протягом усього свого існування вона називалася іменем свого засновника. З 1883 р. до керівництва приєднався, а незабаром і очолив фірму їхній син, Владислав Леонович Ідзіковський (1864–1944). За його керівництва фірма стала найпотужнішою в галузі книготоргівлі в Україні і однією з найбільших у Російській імперії.

Книгарня «Леон Ідзіковський» містилася по вул. Хрещатик, 29, штат її працівників складався з понад 150 осіб. У ній можна було передплатити 16 часописів, що видавалися в Австро-Угорщині (в тому числі 3 газети українською мовою), більш як 100 газет німецькою та англійською мовами, по 40 – італійською та ідиш, 9 – іспанською, по 2 – російською і французькою мовами [2, с. 150–151].

Книгарня Л. Ідзіковського співпрацювала з різними книгарнями світу. Серед основних партнерів можемо назвати такі: Губринович і Шмідт¹, Герольд і Ко², книгарня Шмідта в Лейпцігу³.

Ірина Савченко у своїй статті «Видавнича фірма “Леон Ідзіковський” (до 150-річчя заснування)» [3, с. 52] історію видавничої діяльності фірми умовно поділяє на декілька етапів:

- перший – 1858–1897 рр. – період заснування видавництва й перетворення його у багатофункціональну фірму (з дня заснування фірми і до придбання нею музичного видавництва Болеслава Корейво);
- другий – 1897–1917 рр. – період розквіту видавничої діяльності фірми, її найвищого авторитету в багатьох сферах культурного життя країни;
- третій – 1917–1920 рр. – період постреволуційних перебудов у діяльності видавництва, експропріація фірми;

¹ Губринович і Шмідт – польський книжковий магазин, бібліотека та видавництво, засновані у Львові в 1868 р. Їхніми власниками були Владислав Губринович (1836–1914) та Владислав Шмідт (1840–1909).

² Герольд і Ко – книжковий магазин у Відні, заснований у 1775 р. під назвою «Герольд». Після смерті Йосифа Герольда (1800) його вдова Магдалена (Марія) очолювала фірму, поки її син Карл Герольд не зміг взяти на себе керівництво. У 1855 р. керівництво фірмою перейшло до молодшого сина Карла Герольда – Моріца, після чого назву компанії було змінено на «син Карла Герольда».

³ Звідти надходила переважна більшість німецьких видань.

четвертий – 1921–1944 рр. – варшавський період діяльності фірми (від переїзду родини Ідзіковських до Варшави і до закриття фірми).

Розглянемо кожен з цих періодів детальніше.

Леон Ідзіковський з перших років існування фірми звертав багато уваги на книговидавництво. Як зазначає В. Чеховський [4, с. 227], тут видавалися твори багатьох відомих письменників, зокрема, Ю. І. Крашевського, Л. Совинського, А. Плуґа (Петкевич), Ф. Ковальського, А. Новосельського (А. Якса-Марцинківський), А. Горецького. Після повстання 1863–1864 рр. ситуація з виданням польської художньої літератури значно погіршилася.

З ініціативи Г. Ідзіковської в 1873 р. книгарня почала друкувати «Нотне видання композиторів» [«Wydawnictwo Nutowe Kompozytorów»], публікуючи, передусім, твори місцевих авторів. Цим було започатковано відділ нот. Відповідальним за його організацію був призначений Я. Дудкевич, а очолив відділ Г. Кригер. У березні 1907 р. управління відділом перебрав на себе Я. Возницький, колишній очільник нотного відділу варшавського видавництва Гебетнера і Вольфа. Під його керівництвом фірма випустила музичну видавничу серію: «Співаник прикордоння» [«Śpiewnik kresowy»], «Альбом молодого піаніста» [«Album młodego pianisty»], «Колосся» [«Kłosy»], «Тужні співи, думи та пісні, що ніколи не старіють» [«Tęsknoty, dumki i pieśni, które się nie starzeją»].

Важливе місце в діяльності фірми Ідзіковських посідали музичні видання польських композиторів, які працювали в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст., і чия творчість була пов'язана з українською тематикою, пропагувала українську народну пісню і танець – В. Заремби, З. Заремби, М. Завадського, Р. Зентарського, В. Зентарського, Т. Йотейка.

У травні 1897 р. Владиславу Ідзіковському вдалося придбати найуспішніше на той час в Україні нотне видавництво Болеслава Корейво. З цією подією пов'язаний наступний етап видавничої діяльності фірми. Фірма «Л. Ідзіковський» отримала видавничі права на ті твори видатних українських композиторів, які раніше належали видавництву Б. Корейва.

Після 1897 р. почали видаватися твори українських композиторів. До видавничого репертуару фірми належать роботи таких відомих українських композиторів, як М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий; фірма випустила також збірки українських пісень для хору О. Кошиця, широко відомі «Вечорниці» П. Ніщинського тощо; опублікувала популярну тоді одноактну п'єсу драматурга В. Велісовського «Бувальщина» з музикою до неї К. Стеценка.

У цей час фірма друкувала й серйозні наукові дослідження провідних польських музикознавців, серед них монографії А. Полінського,

присвячені життю й творчості Ф. Шопена та С. Монюшка, розвідку А. Вельхорського «Про русинську музику» та ін.

Каталог видавництва поповнився чималою кількістю творів педагогічного репертуару, серед них найбільш численною була серія «Юний віртуоз». Це було пов'язано з обранням фірми «Леон Ідзіковський» у 1897 р. комісіонером Київського відділення Російського Музичного Товариства, – вона змінила видавництво Б. Корейво, яке було комісіонером до 1896 р. [5, с. 7].

У 1897 р. Владислав Ідзіковський організував при нотному відділі концертне бюро, яке запрошувало видатних митців з усього світу. Завдяки зусиллям бюро в Києві, зокрема, виступили Марцеліна Сембріх-Коханська, Сергій Рахманінов, Адам Дідур, Маттіа Баттістіні, Федір Шалляпін, Кароль Шимановський, Ігнацій Ян Падеревський. Бюро та організацією концертів керував Чеслав Ящевський разом із дружиною Марією, сестрою В. Ідзіковського. При книгарні також функціонував художній салон із картинною галереєю, який незабаром став популярним місцем зустрічей представників культури, мистецтва і науки [6, с. 440–441].

Видавнича діяльність фірми була досить різноманітною. Значною популярністю користувалися різного типу календарі. На особливу увагу заслуговує «Календар Київський...» [«Kalendarz Kijowski...»], який виходив упродовж 28 років, починаючи з 1898, та «Ранкова зірка. Календар на звичайний рік...» [«Jutrzenka. Kalendarz na rok zwyczajny...»], що побачив світ у 1907 р. Календарі містили історичні статті, оповідання, ілюстрації, економічні відомості та релігійні тексти, поради та рекомендації для господаринь тощо. Фірма видавала польською мовою календарі різного формату, в тому числі й кишенькові.

Після революції 1905 р. в книгарні було створено відділ польських книжок, яким аж до ліквідації фірми керував Я. Гневковський, котрий очолював редакційний відділ. Книгарня публікувала праці різного літературного рівня. Поруч із творами Я. Гнатовського, Ю. І. Крашевського, К. Макушинського, Ю. Вайзенгофа, В. Висоцького, Ю. Словацького, які друкувалися накладом до 1500 примірників, видавництво пропонувало читачам популярні романи та сенсаційні повісті Х. Філіховської, Ю. Германа, Е. Кропивницької, Н. Корвін-Шимановської, Е. Лігоцького та Г. Мнішек і З. Зніча.

У видавничому каталозі фірми почали з'являтися в значно ширшому асортименті видання краєзнавчої літератури – художні альбоми з видами української старовини, путівники по містах і губерніях України, історичні нариси. Серед них – «Київ і його пам'ятки» В. Цеховського, «Київ. Легенди, перекази, історія. Дослідження і історичні нариси» Ф. Равіти-Гавронського, «Камянець-Подільський (Історичний нарис)» А. Прусеви-

ча, «Опис Київського повіту» Е. Руліковського та ін. У них вміщено багато важливих відомостей з історії місцевостей, тому ці видання як джерело знань з минулого Київщини та Поділля не втратили свого значення й до сьогодні.

1914–1920 роки були періодом розквіту видавництва Л. Ідзіковського, а його доробок сягнув масштабів найбільших європейських видавництв. Проте змінився профіль пропозиції. Я. Кушлейко наголошує, що в той період фірма відмовилася від видання окремих категорій літератури. Було припинено друк poradників, деяких календарів і окремих жанрів романістики. В книгарні сотнями й тисячами примірників з'являлися читанки, збірники арифметичних завдань, підручники для навчання релігії, патріотичні співаники, календарі, антології, низка наукових публікацій. Зміна профілю була спричинена розвитком освітньої діяльності польських організацій. Багатотисячними накладами вийшли «Буквар» [«Elementarz»] Сохи (250 000 примірників), «Ягелонський буквар» [«Elementarz Jagielloński»] (500 000 примірників), «Польський пісенник» [«Śpiewnik Polski»], «Збірник арифметичних задач для загальноосвітніх чоловічих і жіночих шкіл» [«Zbiór zadań arytmetycznych dla szkół średnich męskich i żeńskich»] М. Баранецького, С. Дікштейна, І. Верещигіна, І. Богусевича. Розширилася проблематика праць на історичні теми. У 1916–1917 рр. книгарня опублікувала дев'ять підручників, шість з яких були присвячені історії.

Взагалі ж фірма «Л. Ідзіковський» видала від 1865 до 1920-го – останнього року її існування в Києві – близько 7 тисяч назв найрізноманітнішої літератури, включаючи й нотні видання.

Власної друкарні фірма не мала. Видання виходили в друкарнях І. Чоколова, К. Редера, Г. Пуховича. Лише в 1916 р. В. Ідзіковський став співвласником 1/3 акцій у створеній Ф. Михайловським «Друкарні Польській в Києві».

У 1870 р. при книгарні була відкрита бібліотека для читання. Скромна, на початку, читальня з часом перетворилася на справжню бібліотеку. Її книжковий фонд із року в рік невпинно зростає: у 1894 р. вона мала близько 40000 томів книг, у 1911 – вже 141000 [7]. Станом на 1914 р. фонди книгарні нараховували понад 173000 видань російською, українською, французькою, польською, англійською, німецькою мовами [8]. Так бібліотека для читання переросла у велику приватну бібліотеку. Переважала белетристика (як, до речі, у всіх інших польських бібліотеках в Україні).

Зал читальні міг одночасно вмістити 500 читачів. На її столах щодня лежало 140 свіжих часописів польською, російською, англійською, французькою, німецькою мовами.

Бібліотека взяла на себе також функцію забезпечення книгами читачів по всій Україні, висилаючи на їхнє прохання книги поштою.

Серед абонентів бібліотеки фірми були, крім поляків, українці, росіяни, представники інших національностей, які проживали в Києві та й поза його межами. Щоб забезпечити їхні запити, бібліотека закуповувала велику кількість літератури, окрім польської, іншими мовами.

Особливо багато купувалося книг російською мовою. Тематично література поділялася на богословську, наукову, медичну, мистецтвознавчу, художню, дитячу, сільськогосподарську, виробничо-технічну, спортивну, довідкову тощо. Практично бібліотека охоплювала все значуще, що видавалося тоді в Росії. Вона виписувала також 113 періодичних видань російською мовою, що видавалися в імперії.

Книги українською мовою були представлені скромніше, але це тільки тому, що їх у ті часи – напередодні та після революції 1905 р. – видавалося ще дуже мало. Бібліотека надавала своїм читачам практично все краще, що виходило тоді з української художньої та світової літератури в перекладах на українську мову: зібрання творів Т. Г. Шевченка, видане в Катеринославі в 1914 р., – «Кобзар» і двотомник «Повістей»; двотомник творів Б. Грінченка; «Оповідання» М. Грушевського, надруковані в Києві в 1904 р.; сім томів творів В. Винниченка українською і п'ять – російською мовою; повне зібрання творів Марка Вовчка в семи томах; повне зібрання творів Є. Гребінки в двох томах; повість класика польської літератури Т. Єжа «Вдосвіта», видана в Києві українською мовою в 1908 р.; твори Г. Квітки-Основ'яненка в чотирьох томах; повне зібрання творів І. Котляревського; по три томи творів М. Коцюбинського українською і російською мовами; однотомник художніх творів А. Кримського; п'ять томів творів П. Куліша; восьмитомник романів і повістей І. Нечуя-Левицького і ще 4 книги його окремих творів; однотомник творів Панаса Мирного і повість «Пропаша сила», написана ним разом з І. Біликом; двотомний роман Т. Осадчого «На грані ХХ століття» (з життя української сільської інтелігенції); твори М. Гоголя в перекладі О. Пчілки українською мовою; роман «Люборацькі» А. Свидницького; роман «Перед бурею» М. Старицького (написаний разом з дочкою Л. Старицькою-Черняхівською) та його ж «Лихо»; однотомник оповідань В. Стефаника (також і в перекладі російською мовою); 4 книги творів О. Стороженка; однотомник драм і поезій Лесі Українки; спогади Х. Алчевської; твори інших письменників – тобто фактично все, що видавалося тоді з української художньої літератури.

З української історії читач міг отримати в бібліотеці твори В. Антоновича, Д. Багалія, Д. Бантиша-Каменського, М. Василенка, М. Грушевського, включаючи багатотомну «Історію України-Руси», М. Драгоманова,

О. Єфіменка, М. Костомарова, історичні студії А. Кримського, О. Стороженка, П. Куліша, М. Максимовича, Д. Мордовця, О. Лазаревського, І. Огієнка, Д. Яворницького, «Історію України» М. Аркаса, окремі томи «Архива Юго-Западной России», «Археологическую летопись южной России» за 1900–1904 рр., мемуари, у яких йшлося про історію України XVI – першої половини XVII ст., «Приватне листування» Г. Полетики та багато інших праць на цю тематику. Тут же можна було почитати або взяти додому комплекти «Літературно-наукового вістника», що виходив спочатку у Львові, потім у Києві (одним з редакторів його був М. Грушевський), «Киевской старины». Тобто ми бачимо, що тут, як і в випадку української художньої літератури, в бібліотеці було в наявності все найбільш вартісне, що давало читачеві можливість скласти правильне уявлення про те, що діялося на Україні в давнє і недавнє минуле.

Книги в бібліотеці Леона Ідзиковського були розподілені за такими відділами: Богослов'я. Історія релігій, церкви, розколу, церковна словесність; Філософія. Психологія. Логіка; Педагогіка, шкільна і народна освіта; Історія. Археологія. Етнографія. Генеалогія. Нумізматики. Мемуари; Природознавство: ботаніка, зоологія, мінералогія та геологія; Фізика. Хімія. Електрика та електротехніка; Математика. Астрономія. Метеорологія; Історія літератури. Критика. Мовознавство. Публіцистика; Біографії; Мистецтво; Правознавство. Зібрання законів. Судові процеси. Адвокатура; Суспільні науки; Медицина; Географія; Технологія; Сільське господарство; Довідниковий відділ; Спорт; Різне; Періодичні видання; Белетристика; Вірші; Драматичні твори; Лібрето опер; Дитячі книги; Дитячі журнали.

Бібліотека обслуговувала читачів за передплатою, яка розподілялася за 5-ма розрядами. За 1-м розрядом в день видавалося 5 книг та нові журнали відразу після їх отримання бібліотекою; за 2-м – 4 книги і новий журнал; за 3-м – 3 книги і 1 журнал через 3 місяці після його надходження; за 4-м – 2 книги і 1 журнал через 5 місяців; за 5-м – 1 книга або 1 журнал через 10 місяців після його надходження до бібліотеки. Плата за найнижчим розрядом становила на місяць – 50 коп., а за найвищим – 1 карб. 85 коп. Для читачів, що приїздили до бібліотеки з інших міст та сіл, існували знижки [11, зв. тит. арк.].

У 1902 р. з'явився друком «Каталог русских книг и периодических изданий библиотеки Л. Идзиковского», укладач Самоненко [12], а в 1915 р. – «Каталог русских книг библиотеки Л. Идзиковского» в 2-х томах, укладач І. І. Токарев [10; 11]. Каталоги були своєрідною рекламою бібліотеки. На їхніх сторінках розміщувався графік роботи бібліотеки, правила користування та умови передплати. Ймовірно, каталоги надсилалися до бібліотек вищих навчальних закладів Києва, оскільки ці каталоги виявлено нами з

печатками – Бібліотеки Університету св. Володимира та Студентської бібліотеки Київського політехнічного інституту. Отож так до бібліотеки залучалося широке коло студентів, для яких існувала система пільг [11, зв. тит. арк.].

Відома книгозбірня родини Ідзіковських була свого часу дуже популярною і справила великий позитивний вплив на киян, насамперед на молодь та студентство. Фактично бібліотека стала своєрідним літературно-музичним салоном, оскільки тут проводилися поетичні читання, літературні диспути, співали та грали модні виконавці.

Бібліотека проіснувала до 1919 р. Під час революційних подій у Києві видавництво Ідзіковських було націоналізоване, бібліотечні фонди частково розпорочені, частково передані до Центральної польської бібліотеки.

Важливим джерелом інформації стосовно долі історичних бібліотек є провенієнції, вміщені в книгах з тієї чи іншої колекції. Завдяки дослідженню провенієнцій на книгах з колекції Леона Ідзіковського вдалося відтворити історію надходження частини книгозбірні до фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ).

У 20-30-х роках ХХ ст. в Україні відбувалися події, пов'язані з активізацією розвитку науки та культури національних меншин – відкривалися навчальні заклади, науково-дослідні інститути, бібліотеки, музеї тощо. В 1931 р. при Всеукраїнській академії наук було створено Інститут польської пролетарської культури, який проіснував до 1935 р. [12]. До його книгозбірні, серед іншого, надійшли й книги з бібліотеки Ідзіковських. Про це свідчать печатки на книгах. Після закриття інституту книги були передані до Всенародної бібліотеки України (нині – НБУВ) та розпорочені по різних підрозділах Бібліотеки.

Так, у фонді відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства НБУВ виявлено понад 600 книг, що мають провенієнції бібліотеки Ідзіковських. Робота з виявлення інших примірників триває.

Значення діяльності фірми «Леон Ідзіковський» у суспільно-культурному житті України важко переоцінити. Синові засновника справи Владиславу Ідзіковському вдалося перетворити просту книгарню на культурно-мистецький центр, що задовольняв різні читацькі та мистецькі уподобання. Важливу роль фірма відіграла й у розповсюдженні української книги та музики.

Список використаних джерел

1. Семенов-Тян-Шанский П. Географическо-статистический словарь Российской империи : в 5 т. / П. Семенов-Тян-Шанский. – СПб. : Тип. В. Безобразова, 1873. – Т. 4. – 873 с.

2. Kuszlejko J. *Książka polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku* / J. Kuszlejko. – Warszawa : Biblioteka Narodowa, 1993. – 260 s.
3. Савченко І. Видавнича фірма «Леон Ідзиковський» : до 150-річчя заснування / Ірина Савченко // Бібл. вісник. – 2009. – № 3. – С. 49–58.
4. Ciechowski W. *Kijów i jego pamiątki : z planem, widokami miasta i rycinami ważniejszych budynków* / Waclaw Ciechowski. – Kijów : L. Idzikowski, 1901. – XVI, 352, 30 s.
5. Отчет Киевского Отделения Императорского Русского Музыкального Общества : за 1895–1896 гг. – Киев : Тип. С. В. Кульженко, 1897.
6. Коженівський М. За Золотими ворітьми. Суспільно-культурна діяльність поляків у Києві в 1905–1920 роках / Маріуш Коженівський. – К. : Дух і Літера, 2015. – 664 с.
7. Весь Киев : адресная и справочная книга на 1911 г. – К. : Изд. С. М. Богуславского, 1911. – 98, XIX, 24, 120 с., 1185, 798 к. ц. [1144 с.]
8. Весь Киев : адресная и справочная книга на 1914 г. – К. : Изд. С. М. Богуславского, 1914. – [872 с.]
9. Каталог русских книг библиотеки Л. Идзиковского : в 2 т. / сост. И. И. Токарев. – Т. 1 – К. : Л. Идзиковский, 1915. – 559 с.
10. Каталог русских книг библиотеки Л. Идзиковского : в 2 т. / сост. И. И. Токарев. – Т. 2 – К. : Л. Идзиковский, 1915. – С. 560–883.
11. Каталог русских книг и периодических изданий библиотеки Л. Идзиковского / сост. И. И. Самоненко. – К. : Тип. Петра Барского, 1902. – 580 с.
12. ЦДАВО, ф. 166, оп. 6, спр. 3349, арк. 7

References

1. Semenov-Tian-Shanskii, P. (1873). *Geograficheskoi-statisticheskii slovar Rossiiskoi imperii* [Geographical and statistical dictionary of Russian Empire] (Vol. 4). Saint Petersburg: Tipografiia V. Bezobrazova. [In Russian].
2. Kuszlejko, J. (1993). *Książka polska w Rosji na przełomie XIX i XX wieku* [The Poland book in Russia at the turn of XIX and XX centuries]. Warszawa: Biblioteka Narodowa. [In Polish].
3. Savchenko, I. (2009). *Vydavnycha firma "Leon Idzikovskiy": do 150-richchia zasnuvannia* [Leon Idzikovskiy publishing firm: 150th anniversary of the foundation]. In *Bibliotechnyi visnyk* [Library Herald], No. 3, pp. 49–58. [In Ukrainian].
4. Ciechowski, W. (1901). *Kijów i jego pamiątki: z planem, widokami miasta i rycinami ważniejszych budynków* [Kyiv and his memorabilia: with plans, views of the city and pictures of the main buildings]. Kijów: L. Idzikowski. [In Polish].
5. *Otchet Kievskogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Muzykalnogo Obshchestva: za 1895–1896 gg.* [The report of Kyiv Branch of the Imperial Russian Musical Society: for 1895–1896]. (1897). Kyiv: Tipografiia S. V. Kulzhenko. [In Russian].
6. Kozenovskiy, M. (2015). *Za Zolotyimi voritmy: suspilno-kulturna diialnist poliakiv u Kyievi v 1905–1920 rokakh* [Behind the Golden Gates: social and cultural activities of the Polish in Kiev in 1905–1920]. Kyiv: Dukh i Litera. [In Ukrainian].

7. *Ves Kiev: adresnaia i spravochnaia kniga na 1911 g.* [All Kyiv: Address and reference book for 1911]. (1911). Kyiv: Izdatelstvo S. M. Boguslavskogo. [In Russian].

8. *Ves Kiev: Adresnaia i spravochnaia kniga na 1914 g.* [All Kyiv: Address and reference book for 1914 g.]. (1914). Kyiv: Izdatelstvo S. M. Boguslavskogo. [In Russian].

9. Tokarev, I. (Comp.). (1915). *Katalog russkikh knig biblioteki L. Idzikovskogo* [The catalog of Russian books of the library of L. Idzikovsky] (Vol. 1). Kyiv: L. Idzikovskii. [In Russian].

10. Tokarev, I. (Comp.). *Katalog russkikh knig biblioteki L. Idzikovskogo* [The catalog of Russian books of the library of L. Idzikovsky] (Vol. 2). (1915). Kyiv: L. Idzikovskii. [In Russian].

11. Samonenko, I. I. Comp.). (1902). *Katalog russkikh knig i periodicheskikh izdaniĭ biblioteki L. Idzikovskago* [The catalog of Russian books and periodicals of the library of L. Idzikovsky]. Kyiv: Tipografia Petra Barskogo. [In Russian].

12. Fond 166, Inventory 6, Unit 3349, Folio 7. Central State Archive of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

O. Hul

The activity of Leon Idzikovsky firm (book sales, book and music publishing, private public library).

Leon Idzikovsky firm's activity has been analyzed and reviewed in this article. The firm was founded by Leon Idzikovsky in 1858 in Kyiv. The author draws attention to the different types of the firm's activity: bookselling, publishing, private public library etc. The repertoire of the publishing company has been studied in compliance with the firm's activity periodization. Recreated is the history of Leon Idzikovsky library foundation. The library consisted of nearly 173,000 books, periodicals and sheet music. The author of the article analyzes the thematic structure of the library fonds. Defined is the role of Leon Idzikovsky firm as an important cultural center of prerevolutionary Kyiv.

Key words: Leon Idzikovsky firm, publishing, repertoire of a publishing company, bookselling, Polish bookstore, private public library.

O. M. Гуль

Деятельность фирмы «Леон Идзиковский» (книготорговля, книго- и нотоздание, частная публичная библиотека).

Статья посвящена деятельности фирмы «Леон Идзиковский», основанной Л. Идзиковским в 1858 г. в Киеве. Раскрыты различные виды деятельности этой фирмы: книготорговая, издательская, частная публичная библиотека и другие. В статье проанализирован репертуар издательства в соответствии с периодизацией существования фирмы. Воссоздана история создания библиотеки «Леона Идзиковского», в которой было собрано около 173 000 книг, периодики, нот. Проанализирован тематический состав фондов библиотеки. Определено значение фирмы «Леон Идзиковский» как важного культурного центра дореволюционного Киева.

Ключевые слова: фирма «Леон Идзиковский», издательская деятельность, репертуар издательства, книготорговля, польский книжный магазин, частная публичная библиотека.